

Мета проекту «Translatio Philosophica» полягає у систематизації корпусу україномовних перекладів гуманітарних текстів та усталенні галузевої термінології шляхом створення реєстрів перекладених текстів та термінологічних дискусій, об'єднаних у єдиний інформаційний простір через наскрізний лексикон термінів та персоналій, що містить посилання на відповідні термінологічні та перекладацькі дискусії, а також варіанти перекладу філософських термінів, що були визнані авторитетними фахівцями в ході цих дискусій. Це дозволить створити єдиний загальноновживаний «канон» філософського перекладу та інтерпретації основних термінів для використання читачами, дослідниками та перекладачами іншомовної філософської літератури, а також авторами публікацій на суміжні теми, та сприятиме формуванню загальних академічних стандартів в цій галузі.

ПРОБЛЕМА

В сучасній вітчизняній перекладацькій діяльності можна виділити два рівнозначних напрямки: власне, *перекладацький* (нарощування обсягів перекладної літератури, систематизація та поширення інформації про наявні переклади) та *термінологічний / лексикографічний* (випрацювання адекватного фахового тезаурусу та формування більш-менш єдиного канону перекладання основних фахових термінів).

Активна робота у *термінологічному* напрямку триває протягом, принаймні, останніх п'ятнадцяти років завдяки «Лабораторії наукового перекладу» та більш пізнім ініціативам. Утім, результати цієї роботи часто залишаються доступними лише вузькому колу колег, що беруть безпосередню участь у тих чи інших проектах. Новим та позитивним рішенням є щоквартальна публікація результатів окремих дискусій у часописі «Філософська думка», що відбувається з початку 2016 року, але чимало інших, не менш важливих, заходів залишається хіба що у пам'яті учасників. Тим більш відсутній системний доступ до напрацьованих кількарічної давнини.

За напрямком *перекладу* іншомовних текстів ситуація дещо краща, адже поширення перекладених текстів займаються також видавництва. Утім, відсутність ресурсів, які систематизували б весь корпус наявних перекладів іноземних текстів, призводить до того, що фахівці, студенти та пересічні читачі часто не мають актуальної інформації про ті відносно нечисленні переклади, що вже здійснені, звертаючись до більш поширених російських та советських перекладів навіть там, де вже існують якісні вітчизняні, а також вдаючись до хибної практики подвійного перекладу іншомовних текстів через їх російськомовні переклади.

Тому, попри те, що перекладацька робота та лексикографічні дискусії тривають, слід визнати, що сфера академічного гуманітарного перекладу сьогодні вимагає систематизації цієї роботи засобами відповідної ресурсної та інфраструктурної бази, яка наразі відсутня.

РОЗВ'ЯЗОК

Спробою створення такої інфраструктури є перший вітчизняний проект такого роду «**Translatio Philosophica**», який розроблено та впроваджується в межах Ініціативи сприяння розвитку гуманітаристики в Україні «Ребрендинг філософії» (<http://philosophy.ua>) за підтримки Українського філософського фонду, часопису «Філософська думка», кафедри історії філософії Київського національного університету імені Тараса Шевченка та Центру філософської текстології Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Технічно портал є надбудовою над національним індексом наукової активності у сфері філософії «Ukrainian Index of Philosophy», що містить дані про українських фахівців, організації, публікації, дисертації, наукові події у сфері академічної філософії, а також інструменти систематизації цієї інформації. Утім, розвиток філософування неможливий без контакту з іншими царинами гуманітарного (і не лише) знання, художньою літературою та навіть масовою культурою, тому наразі реєстр перекладів вийшов за межі суто філософської тематики та охоплює широкий спектр дисциплін, який можна означити як гуманітаристику в широкому сенсі.

Пілотну версію порталу було запущено у жовтні 2015 року; у листопаді 2015 року проект був представлений на розширеному засіданні кафедри історії філософії Київського національного університету імені Тараса Шевченка; а у грудні 2015 року – на першому робочому семінарі в Інституті філософії ім. Г.С. Сковороди НАН України за участі провідних українських перекладачів філософських текстів. Звіт про пілотний етап роботи порталу було представлено у грудні 2015 року у часописі «Філософська думка», а обґрунтування актуальності впровадження проекту – у березні 2016 року на IV Міжнародній науково-практичній конференції «Наукова комунікація в цифрову епоху» (#SCDA16). У лютому 2016 року проект було номіновано на Національну премію у галузі філософії за номінацією «Найкращий редакційно-видавничий проект у галузі філософії».

Метою проекту є актуалізація, систематизація та поширення напрацювань в обох зазначених напрямках роботи, перекладацькому та лексикографічному, шляхом створення ефективних відкритих інформаційних ресурсів, що дозволять:

- систематизувати результати *перекладацької* діяльності шляхом створення відкритого електронного реєстру академічних перекладів з інформацією про здійснені видання, діючих перекладачів, анонси перекладів, що готуються, рецензії на переклади, а також текстами перекладів у відкритому доступі (з дозволу правовласників);
- актуалізувати та систематизувати матеріали *термінологічних та лексикографічних дискусій* від давніх до поточних та забезпечити їх доступність для широких кіл фахівців, діяльність яких пов'язана з дослідженням чи перекладом іноземної літератури, студентів та пересічних читачів;
- об'єднати ці два реєстри у єдиний інформаційний простір через наскрізний лексикон термінів та персоналій з посиланнями на відповідні термінологічні та перекладацькі дискусії, а також варіантами перекладу фахових термінів, що були визнані авторитетними фахівцями в ході цих дискусій.

РЕЗУЛЬТАТ

Портал «Translatio Philosophica» потенційно здатен забезпечити інформаційну та інфраструктурну базу, яка конче необхідна для систематизації корпусу вітчизняних перекладів та перекладацької, лексикографічної і термінологічної роботи загалом, усталення фахового тезаурусу та канону інтерпретації основних термінів, формуванню загальних академічних стандартів в цій галузі, як наслідок – підвищення якісного рівню перекладацької, дослідницької та викладацької діяльності у сфері соціально-гуманітарних наук і, нарешті, сприяти розвитку не лише наукової, але й літературної та повсякденної мови, оскільки допомагає:

- вирішити проблему несистематичності корпусу наявних перекладів (включно з журнальними публікаціями) та підвищити обізнаність щодо них серед широких кіл фахівців і пересічних читачів;
- зробити чимало перекладних видань, особливо тих, що вже відсутні в продажу, надбанням академічної спільноти;
- оперативно інформувати академічну громадськість про переклади, що готуються до друку;
- визначати коло творів, перекладу яких передовсім потребує вітчизняна філософська спільнота;
- зробити надбанням широкого кола читачів, дослідників та перекладачів іншомовної філософської літератури, ті термінологічні дискусії, що досі тривають у локальних середовищах;
- надавати фахову оцінку переваг і недоліків тих перекладів, що вже вийшли друком, та визначати поточні вимоги до нових праць, формуючи загальні академічні стандарти в цій галузі;
- сприяти усталенню фахової термінології через формування єдиного «канону» перекладу та інтерпретації основних термінів.

Сайт проекту: <http://translation.philosophy.ua>

Група Facebook: <https://www.facebook.com/groups/philosophy.ua>

Координатор проекту:

Іламі Ясна

Email: info@philosophy.ua

Тел. +38 044 331-15-04, +38 050 037-30-10, +38 098 709-74-62, +38 063 514-36-00